

ОБЛІК ІНСТРУМЕНТІВ, ПРИЛАДІВ ТА ІНВЕНТАРЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА

(Представлено к.е.н., доц. Савченко Р.О.)

В статті проаналізовано основні проблеми, пов'язані з організацією та веденням обліку інструментів, приладів та інвентарю в підприємствах лісового господарства та запропоновано шляхи їх вирішення.

Ключові слова: облік, управління, підприємство, прилади, інвентар

Постановка проблеми. Кризовий стан лісового господарства зумовлений, зокрема, істотними недоліками у його матеріально-технічному забезпеченні, фізичним і моральним зносом основних засобів, різким спадом платоспроможності лісгосподарських підприємств, що унеможливило повноцінне і своєчасне відтворення матеріально-технічної бази. Зниження платоспроможності підприємств призвело до призупинення інвестиційного процесу, зниження фондозабезпеченості, технічної та енергетичної оснащеності виробництва.

Сучасний розвиток національної економіки передбачає проведення структурних змін на основі інноваційних процесів. При цьому, важливе значення має процес забезпеченості, використання та відтворення основних засобів, оскільки їх моральне старіння значно випереджає фізичний знос [3].

Основні засоби підприємства займають велику питому вагу в балансі підприємства та є найбільшою за питомою вагою частиною національного багатства країни. В процесі ведення бухгалтерського обліку відбувається групування господарських операцій з надходження, експлуатації та вибуття основних засобів з метою їх відображення на рахунках та звітності, що можливо лише завдяки вартісному вимірюванню як об'єктів бухгалтерського обліку, так і змін, які відбуваються з ними в результаті здійснення господарських операцій.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Теорії та методології бухгалтерського обліку основних засобів присвячені праці відомих вчених економістів: Ф.Ф. Бутинця, П.І. Гайдуцького, М.Я. Дем'яненка, В.М. Жука, Г.Г. Кірейцева, Ю.Я. Лузана, М.Ф. Огійчука, Л.К. Сука, Ю.С. Цаль-Цалка, Ю.Ю. Мороз та інших.

Метою статті є дослідження та вирішення проблем організації обліку інструментів, приладів та інвентаря, як частини основних засобів на підприємствах лісової галузі.

Викладення основного матеріалу. Згідно Статті 1 Лісового кодексу України ліси України є її національним багатством і за своїм призначенням та місцерозташуванням виконують переважно водоохоронні, захисні, санітарно-гігієнічні, оздоровчі, рекреаційні, естетичні, виховні, інші функції та є джерелом для задоволення потреб суспільства в лісових ресурсах [6]. Економічна діяльність лісового господарства в Україні складається з діяльності окремих лісгосподарських підприємств і спрямована на ведення лісового господарства згідно існуючих

законодавчих вимог, в процесі якої підприємства отримують та реалізують продукти лісу. Важливе значення при цьому набуває порядок формування системи ефективного використання основних засобів, що зумовлює необхідність впровадження на підприємстві науково обґрунтованої системи обліку основних засобів, яка б відповідала вимогам управління. Система бухгалтерського обліку виступає джерелом економічної інформації, яка необхідна керівній ланці підприємства для своєчасного реагування на вплив зовнішнього середовища. Сучасний етап розвитку бухгалтерського обліку характеризується його розподілом на декілька підсистем, а саме, фінансового, податкового, внутрішньогосподарського (управлінського) обліку, що зумовлює особливості організації бухгалтерського обліку на підприємстві. Аналіз законодавчих актів, що здійснюють регулювання аспектів обліку основних засобів показує, що існують розбіжності фінансового та податкового їх обліку [5].

Так, Податкового Кодексу України, ст. 145 визначає класифікацію груп основних засобів та інших необоротних активів і мінімально допустимих строків їх амортизації.

Крім того, для кожного об'єкта основних засобів слід визначити строк його корисного використання, який встановлюється наказом про облікову політику підприємства при визнанні цього об'єкта активом (при зарахуванні на баланс), але не менше ніж визначено в Податковому кодексі і призупиняється на період його виводу з експлуатації (для реконструкції, модернізації, добудови, дообладнання, консервації та інших причин) на підставі документів, які свідчать про виведення таких основних засобів з експлуатації). При цьому необхідно враховувати різні чинники: прогнозований фізичний і моральний знос, можливе використання об'єкта підприємством з урахуванням його потужності або продуктивності, обмеження правового характеру щодо термінів використання об'єкта, наміри підприємства щодо строків використання та інші аспекти в діяльності підприємства.

У структурі основних засобів лісових підприємств найбільшу частку складають будівлі та споруди, а також машини та обладнання. Протягом 90-х років відбулося суттєве оновлення адміністративних приміщень лісових підприємств, які досталися у спадок після Радянського Союзу. Проте в останні роки цей процес в силу об'єктивних причин став менш інтенсивним. Зокрема, якщо обсяги продукції зросли у 8,5 разів у грошовому вимірнику, то вартість основних засобів: протягом періоду 2000–2015 рр. зросла у 3,7 разів до 3175 млн грн. Ступінь зносу основних засобів становить 51 %. Зокрема, лісозаготівлі в Україні в значній мірі здійснюються з використанням морально та фізично застарілого обладнання, що негативно впливає на економічні показники суб'єктів господарювання. Водночас, в останні роки спостерігається певне пришвидшення введення в дію нових основних засобів, що головним чином пов'язано із будівництвом лісових доріг та канатними установками для повітряного трелювання деревини [8].

Слід зазначити, що під приладами розуміють засоби виміру, аналізу, оброблення і обчислення інформації, пристрої регулювання, автоматичні й автоматизовані системи керування.

Інвентарем називають сукупність різних предметів господарського побуту і виробничого призначення.

Інструментами є знаряддя ручної праці або виконавчий механізм машини для

виробництва різних робіт.

Зокрема інструмент можна поділити на такі: що ріже (різець, свердло, фреза й ін.); що давить (штамп, накатка); що шліфує (шліфувальне коло, шліфувальний брусок); ударний (молоток, зубило, пробійник); кріпильно-затискний (затискний патрон верстатів, різцева державка, різці, тиски); вимірювальний; медичний; інший інструмент.

Відповідно до інструкції № 291 пропонується такий план субрахунків третього порядку за субрахунком 106 «Інструменти, прилади й інвентар»:

Прилади

- 106 11 Засоби виміру.
- 106 12 Пристрої регулювання.
- 106 13 Електронні прилади.
- 106 14 Комп'ютери.
- 106 15 Офісна техніка.
- 106 19 Інші прилади.

До приладів можуть бути віднесені засоби обчислювальної техніки (комп'ютери).

Інструмент

- 106 21 Ручної праці (механічний та електричний).
- 106 22 Механізми (свердла).
- 106 23 Вимірювальний інструмент.
- 106 24 Медичний інструмент.
- 106 25 Годинники і хронометри.
- 106 29 Інший інструмент.

Інвентар

- 106 31 Офісні меблі.
- 106 32 Друкарські машинки.
- 106 33 Холодильники, кондиціонери, вентилятори, телевізори і т.п.
- 106 39 Інший інвентар [2].

Аналітичний облік ведеться за кожним предметом або групою однорідних предметів, що надійшли одночасно і мають однакову вартість.

Значущість основних засобів є досить висока, адже це ключовий фактор виробництва на підприємстві. Від способу використання матеріально-технічної бази підприємства безпосередньо залежить ефективність його роботи в цілому, оскільки раціональне використання основних засобів сприяє підвищенню продуктивності праці, зниженню собівартості продукції, сприяє покращення якості та асортименту. Все це дає змогу одержувати більший рівень виручки від реалізації, а отже і прибуток та розширювати обсяги діяльності підприємства [1].

Висновки. Таким чином, основні засоби – один з найважливіших чинників процесу виробництва. Їх стан і ефективне використання впливають на кінцеві результати господарської діяльності підприємств та можуть їх суттєво поліпшити. Тому правильна організації обліку інструментів, приладів та інвентарю, як складової необоротних активів, стане запорукою успішного функціонування підприємства.

Список використаної літератури:

1. Бойко В.П. Державне регулювання процесу оцінки та переоцінки основних засобів бюджетних установ / В.П. Бойко / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/vamcudu_2011_1_16.pdf
2. Бухгалтерський фінансовий облік: теорія та практика: Навчально-практичний посібник / Н. І. Верхоглядова, В. П. Шило, С. Б. Ільїна та ін. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — 536 с.
3. Гайдучок Т.С. Ефективне управління основними засобами підприємств лісового господарства як рушійна сила інноваційних процесів / Т.С. Гайдучок, В.А. Мостепанюк // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ir.znau.edu.ua/handle/123456789/4068>
4. Інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій Наказ Мінфін України; Інструкція від 30.11.1999 № 291 <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>
5. Кужельний М. В. Класифікація необоротних активів у обліку / М. Кужельний // Економіка України. – 2010. – № 3. – С. 78–81.
6. Лісовий кодекс України Верховна Рада України; Кодекс України, Закон, Кодекс від 21.01.1994 № 3852-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3852-12>

References:

1. Bojko V.P. *Derzhavne rehulivannia protsesu otsinky ta pereotsinky osnovnykh zasobiv biudzhetsykh ustanov* [State regulation of the process of evaluation and revaluation budget institutions]. available at: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/vamcudu_2011_1_16.pdf
2. Verkhohliadova, N. I., Shylo, V. P., Il'inam S. B. ta in. (2010) *Bukhhalters'kyj finansovyj oblik: teoriia ta praktyka* [Accounting Accounting: Theory and Practice], Kiev, Tsentr uchbovoi literatury, p. 536.
3. Hajduchok, T.S., Mostepaniuk, V.A. *Efektivne upravlinnia osnovnymy zasobamy pidpriemstv lisovoho hospodarstva iak rushijna sya innovatsijnykh protsesiv* [Effective management of the fixed assets of forestry as a driving force of innovation processes], available at: <http://ir.znau.edu.ua/handle/123456789/4068>
4. “Instructions on applying the Chart of Accounts for assets, capital, liabilities and business operations of enterprises and organizations”, approved by the Ministry of Finance of Ukraine, no. 291, from 30 November, 1999, Parliament of Ukraine, available at: <http://zakon.rada.gov.ua>.
5. Kuzhelny, M. C. (2010), “Clasifica neobiotic activw at oblu”, *Ekonomika Ukrainy*, vol. 3, pp. 78–81.
6. The Verkhovna Rada of Ukraine (2014) *Baza Forest code of Ukraine*, available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3852-12>

БОНДАР Тетяна Петрівна – магістр Житомирського національного агроєкологічного університету, спеціальність «Облік і оподаткування».

Наукові інтереси:

- обліково-методичні аспекти бухгалтерського обліку основних засобів підприємства